SVERIGES RIKSDAG

Motion till riksdagen 2026/27:2703

av Lina Nordquist m.fl. (L)

Bryt utanförskapet!Liberal integrationspolitik för ett Sverige som håller ihop och möjliggör livsresor för fler

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att en fortsatt stram och human asylpolitik är en förutsättning för att komma till rätta med skuggsamhället och minska integrationsskulden i Sverige och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att integrationspolitiken bör fortsätta uppmuntra den enskildes egna ansvar för att integreras i samhället och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ge Boverket och SCB i uppdrag att ta fram indikatorer för att mäta förekomsten av parallella samhällsstrukturer i Sverige och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ge Länsstyrelserna och Brottsförebyggande rådet i uppdrag att ta fram stödmaterial om parallella samhällsstrukturer till kommuner och regioner och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att tilldela medel till Vetenskapsrådet för forskning om parallella samhällsstrukturer och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att inrätta en nationell samordnare mot parallella samhällsstrukturer och tillkännager detta för regeringen.

7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att inrätta en särskild klanpolis för att förebygga, utreda och bekämpa släktbaserade kriminella nätverk och tillkännager detta för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att tillsätta en utredning om att kriminalisera parallell rättsskipning och tillkännager detta för regeringen.
9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att inrätta en särskild enhet under Utrikesdepartementet med uppgift att lokalisera och hjälpa bortförda barn utomlands och tillkännager detta för regeringen.
10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa en försöksverksamhet med ordningsskolor i utanförskapsområden och tillkännager detta för regeringen.
11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stärka insatser, inte minst i grundskolor, som syftar till att öka kunskaper i svenska språket för barn som behöver det och tillkännager detta för regeringen.
12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa obligatorisk språkscreening för små barn som är folkbokförda i Sverige, har ett annat modersmål än svenska och ännu inte har skolplikt och tillkännager detta för regeringen.
13. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa obligatorisk språkförskola för barn som behöver det och tillkännager detta för regeringen.
14. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att höja kvaliteten i SFI och att närvaro ska vara ett krav för att få bidrag och tillkännager detta för regeringen.
15. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att tillsätta en utredning om att grundlagsfästa det svenska språkets ställning i Sverige och tillkännager detta för regeringen.
16. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att det svenska medborgarskapet bör uppvärderas genom mer omfattande medborgarskapsceremonier där den som blir ny medborgare tilldelas en medborgarskapsmedalj i samband med ceremonin och tillkännager detta för regeringen.
17. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att nya medborgare inför varje medborgarskapsceremoni ska bjudas in till medborgarskapssamtal med syftet att förklara och diskutera vad det svenska medborgarskapet innebär och tillkännager detta för regeringen.

18. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om samma förväntningar på utrikes födda kvinnor och män och tillkännager detta för regeringen.
19. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ett kunskapslyft kring negativ social kontroll för berörda myndigheter som arbetar inom ramen för integrations- och arbetsmarknadspolitiska insatser och tillkännager detta för regeringen.
20. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att integrationen ska bygga på arbetslinjen, inte bidragslinjen, och tillkännager detta för regeringen.
21. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stärka stödet till studiemotiverande arbetslivsorientering för skolelever i årskurs 8 och 9 och tillkännager detta för regeringen.
22. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stärka språkstärkande insatser genom folkhögskolor som riktar sig till personer som har en yrkesutbildning men är arbetslösa eller personer med en svag ställning på arbetsmarknaden och tillkännager detta för regeringen.
23. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att samhällsorientering bör bli obligatorisk för nyanlända och anhöriginvandrare till Sverige och tillkännager detta för regeringen.
24. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att förbjuda utländsk finansiering av trossamfund samt utländskt ägande av skolor i Sverige och tillkännager detta för regeringen.
25. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa en nationell spärrlista för utländska hatpredikanter och tillkännager detta för regeringen.
26. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att öka kunskapen om politisk islam genom att inrätta ett nationellt kunskapscentrum om politisk islam och tillkännager detta för regeringen.
27. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige bör arbeta för att terrorstämpla Muslimska brödraskapet inom EU och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

En ny ofrihet har vuxit fram i Sverige

Sverige är ett fantastiskt land med världens bästa liberala värderingar. Få andra länder sticker ut så radikalt i synen på bland annat individuell frihet, jämställdhet och barns rättigheter. Frihet, demokrati och jämställdhet är självklarheter för de flesta i vårt land. Men inte för alla. Hundratusentals barn växer upp i områden där utanförskap, parallellsamhällen och hedersförtryck begränsar deras frihet.

Detta har skett på grund av ett växande utanförskap till följd av en stor migration från länder med helt andra samhällsstrukturer och värderingar än de som präglar Sverige, i kombination med en kravlös integration som inte fungerat tillräckligt väl. Det har lett till uppkomsten av parallellsamhällen där en ny ofrihet har vuxit fram.

Betydande öar av utanförskap återfinns i dag i nästan alla stora och medelstora svenska städer, men också i mindre städer. Den fysiska koncentrationen av individer och grupper vars liv präglas av ett djupt utanförskap har ytterst allvarliga konsekvenser. När livet för en majoritet av de som bor i ett område präglas av socioekonomiska villkor, kulturella referensramar och värderingar som på ett radikalt sätt skiljer sig från samhället i övrigt omvandlas den individuella utsattheten till kollektiva processer med en egen dynamik. Dessa processer återverkar i sin tur på ett avgörande sätt på individernas livsomständigheter och inte minst på sättet att både uppleva och hantera det egna utanförskapet. Då uppstår kollektiva förhållningssätt samt gemensamma referenspunkter och värderingar som bildar grunden för en specifik kultur, en kultur som kretsar kring det utanförskap som de flesta delar med varandra och som präglar livets alla situationer.

Detta leder till en process där utanförskapet i sig genererar mer utanförskap och där utanförskapets kultur går i arv till nya generationer, som i sin tur ser sina livschanser begränsas av detta kulturella arv. Detta betyder att det som från början var verkan – utanförskapet – omvandlas till orsak. Allt pekar i dag på att det svenska utanförskapet har gått in i denna ytterst besvärliga och självgenererande dynamik. Det är inte minst därför problemet är så allvarligt och dess lösning så brådskande.

Sverige ska vara ett öppet land för den som kommer hit för att arbeta, bidrar till vårt gemensamma välstånd och respekterar samhällets grundvärderingar. Men för den som medvetet missbrukar Sveriges öppenhet ska det inte finnas någon plats.

Liberalerna strävar efter ett Sverige där fria och jämställda människor tar ansvar, bryr sig om andra och är delaktiga i det gemensamma. Där friheten gäller alla och ingen diskrimineras på grund av sitt ursprung, hudfärg, religion, kön eller livsval. Och där svenskt medborgarskap är något att sträva efter och vara stolt över, med språk och

delade värderingar som gemensam grund. Medborgarskapet är och ska vara slutstationen för en lyckad integrationsresa.

Yttrandefrihet, bildning och jämställdhet, en pålitlig rättsstat, fri kultur och ett starkt föreningsliv är viktiga byggstenar i det som binder ihop vårt land, och förutsättningar för frihet och demokrati. Ju fler som samlas bakom dessa liberala värden, desto starkare blir Sverige.

Liberal integrationspolitik vilar på insikten om betydelsen av eget ansvar och syftar till att ge alla människor en chans att bli en del av och bidra till det svenska samhället. Krav och möjligheter ska gå hand i hand. Samhällets ansvar för att öppna vägar ska gå tillsammans med de egna ansträngningarna att ta integrationsmöjligheterna till vara. En lyckad integrationspolitik kräver insatser från övriga samhället men lika så från de berörda, som måste bli subjekt – inte passiva objekt – i kampen mot utanförskapet. Detta är centralt i det egenmaktsperspektiv som Liberalerna har förespråkat sedan 2000-talets början.

I den första Utanförskapets karta som Liberalerna (Folkpartiet) gav ut i december 2004 fastslog följande: ”(Det) behövs en radikal förändring, ett perspektivskifte som bryter med den segregerande integrationspolitik som hittills förts och öppnar vägen för en inkluderande utvecklingspolitik baserad på egenmakt i stället för omhändertagande och arbete i stället för bidrag. Utanförskapet kan inte brytas utifrån. Det är bara inifrån, när de berörda själva tar saken i egna händer, som någonting positiv kan hända. Och utan arbete finns det ingen väg ut ur utanförskapet.”

Värderingskampen är central

De nya integrationspolitiska målen och delmålen, som Liberalerna tog initiativ till under mandatperioden 2022–2026, är ett uttryck för detta. Det handlar bland annat om att slå vakt om målet att utrikes födda kvinnor och män ska ha samma skyldigheter, rättigheter och möjligheter som den övriga befolkningen att leva ett fritt, värdigt och självständigt liv inom den svenska samhällsgemenskapen.

Och att vidga integrationspolitiken till att inte bara handla om etablering på arbetsmarknaden, utan också främja social, ekonomisk, språklig och demokratisk integrering. Målet med dessa delmål ska årligen följas upp, vilket bidrar till att integrationspolitikens resultat kan utvärderas.

En liberal integrationspolitik syftar även till att försvara och främja de värderingar som ger uttryck för bland annat barns rättigheter, jämställdhet, individualism och rätten att själv välja partner. Värderingar som ger uttryck för motsatsen, exempelvis

kvinnohat, homofobi, förtryckande hedersnormer eller religiös extremism kan inte tolereras. Tyvärr har Sverige inte alltid varit tydligt med att det finns vissa värden vi inte kan kompromissa om, inte minst på grund av den kravlösa integrationspolitik som vänsterpartierna länge genomdrev och verkställde. Liberalerna tänker inte acceptera en återgång till en sådan kulturrelativistisk ordning. Det fria och jämställda samhällets grundläggande värden är de röda linjer som vi liberaler kommer att kompromisslöst försvara. Dessa värden är överordnade alla traditioner, seder, ideologiska eller religiösa påbud. Det är värderingsramen för ett fritt Sverige, det land som Liberalerna har varit med att bygga och som vi är stolta över.

Detta är särskilt viktigt mot bakgrund av att Sveriges friheter inte alls är självklara för alla i vårt land i dag. Enligt regeringens lista Utanförskapets karta, som kartlägger utanförskapsområden i Sverige, så har 179 bostadsområden i 67 kommuner stora problem med utanförskap. 165 000 barn lever i utanförskapsområden som präglas av bland annat hög arbetslöshet, dåliga skolresultat, språkfattigdom, bidragsberoende och otrygghet. Utredningen om parallella samhällsstrukturer, som tillsattes på Liberalernas initiativ, visar även att nästan en halv miljon människor lever i bostadsområden där det förekommer olika former av parallell rättsskipning. Utredningen pekade även på förekomsten av släktbaserade kriminella nätverk och klanstrukturer i vissa utsatta områden.

Samtidigt ökar intoleransen i det svenska samhället. Under Liberalernas ledning tillsatte regeringen mellan år 2022 och 2026 flera kartläggningar som visade hur attityder till bland annat hbtqi-personer och nationella minoriteter hårdnat bland vissa grupper. Enligt rapporten “Mellan två världar” uppger nästan varannan deltagare i Svenska för invandrare (SFI) en negativ inställning till homosexualitet. Hederskulturen bygger på förtryckande normer som förnekar alla människors lika värde och diskriminerar beroende på ursprung, religion, grupptillhörighet, kön och livsval.

Allt pekar på att klanväldet, tillsammans med gängvåldet och religiös fundamentalism, är det nya frihetshotet i Sveriges utanförskapsområden. Det är således en samhällsutmaning som måste prioriteras de kommande åren för att garantera att alla invånare i Sverige, särskilt unga flickor och pojkar, får ta del av samma rättigheter och friheter. Detta är givetvis en central uppgift för ett frihetsparti som Liberalerna, som föddes i kampen för alla individens rätt till självbestämmande och fria livsval.

Hederskulturen måste bekämpas med all kraft

Alla de ovan nämnda förtryckande strukturer vilar på hederskulturella normer som måste bekämpas med all kraft för att motarbeta framväxten av den nya ofriheten som idag begränsar livschanserna och friheten för så många.

Hederskulturen, med dess strikta patriarkala och frihetsbegränsande normer, präglar idag livet i många av våra utanförskapsområden.

Forskare – exempelvis Docent Astrid Schlytter vid Stockholms universitet – har uppskattat att var tredje elev, flickor som pojkar, som själva är födda utomlands eller som har två utlandsfödda föräldrar lever under hedersrelaterade familjenormer. Det skulle innebära att uppemot 240 000 unga i Sverige lever under dessa normer.

Det är värdegrunden för den nya ofriheten som präglar livet i stora delar av det andra Sverige – utanförskapets Sverige –, inte minst för tiotusentals unga som lever liv där våra mest grundläggande fri- och rättigheter kränks eller saknas. Dessa ungdomar och deras familjer lever i Sverige, men ändå inte.

I en rapport, framtagen av Örebro universitet på uppdrag av Stockholms stad, Malmö stad och Göteborgs stad, undersöktes attityder bland ungdomar i årskurs nio. Nästan hälften av de pojkar som levde under hedersrelaterade våldsnormer ansåg att det var ganska dåligt eller mycket dåligt att kvinnor och män enligt svensk lag har lika rättigheter. Nästan var tredje flicka som växte upp under samma omständigheter tyckte likadant.

Drygt 40 procent av pojkarna ansåg att det var ganska dåligt eller mycket dåligt att svensk lag förbjuder kvinnlig könsstympning, och – skrämmande nog – ansåg även var fjärde flicka i denna grupp detsamma. Åtta av tio flickor som växte upp under hedersrelaterade oskuldsnormer fick inte umgås med killkompisar hemma.

Mot denna bakgrund var det ytterst oroväckande när en rapport från Malmös stadsrevision 2024 konstaterade att hedersproblematiken i praktiken nonchalerades av stadens förskolor. Som Sydsvenskan skrev: ”Förskolor i Malmö struntar i att anmäla oro för barn som lever under hedersförtryck. En av anledningarna: Personalen fruktar föräldrarna, avslöjar granskningen. Från januari till oktober förra året gjordes bara en enda anmälan – bland 20 000 Malmöbarn.”

Detta är en chockerande uppgift med tanke på att yrkesverksamma inom skola, hälso- och sjukvård samt socialtjänst har anmälningsskyldighet vid misstanke om att barn far illa. Detta betyder i klartext att många av våra lagar bara är en läpparnas bekännelse för en inte obetydlig del av vår befolkning.

En kartläggning gjort av Sveriges radios Ekot vid höstterminens början 2026 summerade den alarmerande situationen vad gäller försvunna eller rent av kidnappade barn på följande sätt:

”Efter sommarlovet har över 850 elever fortfarande inte kommit tillbaka till skolan – och kommunerna vet inte var barnen befinner sig. 190 kommuner har svarat på Ekots fråga om hur många elever som de fortfarande inte fått kontakt med. Hälften svarar att det finns en eller flera elever som inte kommit tillbaka till skolan, och i många fall finns misstankar om att barnen är utomlands.”

Dessa övergrepp i hederns namn är förbjudna enligt de lagar som riksdagen har stiftat, men skolbänkarna står inte mindre tomma för det. Jämställdhetsmyndigheten konstaterar att tillämpningen av ny lagstiftning går ”relativt långsamt” och att ”det saknas vägledande domar för flera nya brottsrubriceringar, såsom barnäktenskapsbrott, utreseförbud och hedersförtryck”.

Det är bra att nya och strängare lagar stiftas på detta område, men vi måste inse att det inte i första hand är bristande lagstiftning som är huvudproblemet, utan den befintliga lagstiftningens mycket begränsade tillämpning.

Orsakerna bakom detta är många. Myndigheternas valhänta agerande är en, men enligt rapporten från Malmös stadsrevision finns det en annan viktig orsak bakom förskolornas ovilja att orosanmäla: rädslan – ”för hotbilden från vårdnadshavarna eller deras nätverk/anhöriga, (…) för att barnen ska fara illa om de lyfter känsliga frågor med vårdnadshavarna, (…) en farhåga kring att vårdnadshavare skulle välja att hålla sitt barn hemma”.

Här ligger en avgörande komponent i den nya ofriheten: hedersförtryckande kulturella normer som upprätthålls genom påtryckningar och hot – eller direkta trakasserier, misshandel och i extrema fall mord – mot dem som skulle kunna avslöja eller revoltera mot dessa normers makt. Lagarnas tillämpning blir närmast omöjlig i miljöer där parallella normer och maktstrukturer råder.

Att bryta hederskulturens grepp är Sveriges kanske svåraste utmaning. Det kräver stora insatser utifrån – från det jämställda Sveriges sida – men det som i längden kommer att bli avgörande är det som görs inifrån, av alla de individer och familjer som inte längre vill leva i förtryck och otrygghet. Vi måste se dem, lita på dem och satsa på dem. Det offentliga har givetvis en mycket viktig roll att spela i detta sammanhang, men utan de berördas och civilsamhällets mobilisering är utsikterna att lyckas praktiskt taget obefintliga.

Mot bakgrund av ovan anförda vill Liberalerna se en svensk modell av Storbritanniens ”Forced marriage unit” med syftet att motverka tvångsäktenskap och bortförda barn. Det handlar om att inrätta en enhet under Utrikesdepartementet som ska ha till uppgift att lokalisera och hjälpa bortförda barn i samarbete med Polismyndigheten och svenska ambassader utomlands.

En kravbaserad integrationspolitik byggd på fakta

Under Liberalernas tid vid regeringsmakten år 2022–2026 lades integrationspolitiken om från den tidigare skygglappspolitiken som vägrade erkänna kopplingen mellan hög migration och minskade möjligheter till lyckad integration i det svenska samhället.

Under många år ignorerade tidigare regeringar behovet av skärpta krav för att öka drivkraften hos enskilda att lära sig språket, hitta egen försörjning och anamma demokratiska värderingar. Konsekvensen blev således ett växande utanförskap.

Den dåvarande integrationspolitiken saknade även verktyg och instrument för att följa upp den förda politiken och de integrationspolitiska målen. Det är därför Liberalerna tog initiativ till att införa nya integrationspolitiska mål och delmål som bland annat slår fast att utrikes födda kvinnor och män ska ha samma skyldigheter, rättigheter och möjligheter som den övriga befolkningen. Därutöver infördes nya instrument för att möjliggöra enklare uppföljning av den förda politiken, med bland annat Utanförskapets karta och Integrationsbarometern. Syftet har varit att samla in fakta och statistik kring utanförskapets omfattning i Sverige, det växande värderingsgapet i det svenska samhället samt följa upp de av riksdagen fastslagna integrationspolitiska målen. Det är steg i rätt riktning för att integrationspolitiken ska bygga på fakta. Men fler verktyg behövs.

Enligt en statlig utredning (SOU 2026:53) saknas det i dag verktyg och indikatorer för att mäta förekomsten av parallella samhällen. Liberalerna föreslår därför att Boverket och SCB får i uppdrag att ta fram sådana indikatorer. För att ytterligare stärka arbetet mot parallella samhällsstrukturer föreslår Liberalerna även att Länsstyrelserna och Brottsförebyggande rådet får i uppdrag att ta fram stödmaterial till kommuner och regioner samt att Vetenskapsrådet tilldelas medel för forskning om parallella samhällsstrukturer. Regeringen bör även inrätta en nationell samordnare mot parallella samhällsstrukturer. Liberalerna kommer även arbeta för att inrätta en särskild klanpolis, efter tysk modell, för att förebygga, utreda och bekämpa släktbaserade kriminella nätverk.

Det är av yttersta vikt att politiken fortsätter i det spår som Liberalerna fört integrationspolitiken under de senaste åren, annars riskerar vi en återgång till skygglapps- och låt-gå-politiken som blundar för verkliga samhällsproblem. Liberalerna vill därför att regeringen fortsätter arbetet med att årligen följa upp integrationspolitikens resultat genom att bibehålla och förlänga myndighetsuppdragen Utanförskapets karta och Integrationsbarometern. Likaså är det viktigt att integrationspolitiken framöver fortsätter betona vikten av eget ansvar för att integreras i det svenska samhället.

En skola som sätter stopp för att utanförskapet går i arv

Klassresan börjar i klassrummet. En stark kunskapsskola är av särskild vikt för de socialt utsatta områdena i Sverige. Det är i skolan som det svenska språket befästs och utvecklas, sociala band skapas och samhällets värderingar förankras. Därför behöver vi se till att alla skolor har rätt förutsättningar för att lyckas med kunskapsuppdraget. En bra skola är grunden för en lyckad integration.

Men i dag lämnar alldeles för många elever skolan utan att ha rustats med de kunskaper och färdigheter de behöver för att lyckas i livet. Var tredje elev kan varken läsa eller räkna ordentligt och ännu värre ser det ut för elever med utländsk bakgrund, som presterar långt under genomsnittet i Pisa 2025.

För första gången är dessutom en majoritet av de elever som läser svenska som andraspråk födda i Sverige. Många barn exponeras alltså inte tillräckligt för det svenska språket, trots att de är födda här. Det leder till att de växer upp i språkfattigdom. Det kan inte beskrivas som något annat än ett integrationsmisslyckande och att utanförskapet går i arv.

I regering med Moderaterna och Kristdemokraterna har Liberalerna brutit en destruktiv spiral för svensk skola och gjort de största förändringarna av skolsystemet på över 30 år. Vi tog fram nya läroplaner med ett tydligare fokus på grundläggande kunskaper och färdigheter. Vi har stärkt rätten till riktiga skolböcker och infört krav på bemannade skolbibliotek. Vi lade den största skolbudgeten i modern tid, och vi stärkte statsbidraget för bättre arbetsmiljö och arbetsvillkor för lärare i socioekonomiskt utsatta områden. Men mer kommer att behöva göras.

Vi vill se satsningar på förskolan. En väl fungerande förskola ger fler barn en god chans att lyckas i livet, och för de som kommer till Sverige ger förskolan även de yngsta barnen möjlighet att lära sig det svenska språket tidigt. De barn från språksvaga hem som inte går i förskolan möter grundskolan med ett bristfälligt ordförråd som får

långsiktiga konsekvenser. Fler barn bör gå i förskola för att så tidigt som möjligt lära sig språket. Liberalerna vill därför se obligatorisk språkförskola för de barn som behöver det på grund av bristande språkfärdigheter. För att möjliggöra detta bör regeringen även skyndsamt införa obligatorisk språkscreening för små barn inom barnhälsovårdens ordinarie verksamhet. Språkscreeningen bör framför allt omfatta barn som är folkbokförda i Sverige, har ett annat modersmål än svenska och som ännu inte har skolplikt.

Undersökningar från Skolverket visar att många elever har svårt att koncentrera sig i skolan. Endast hälften av eleverna i grund- och gymnasieskolan kan koncentrera sig på lektionerna. Samtidigt svarar fyra av tio lärare att de upplever att eleverna saknar studiero under de flesta lektionerna. Det är mot bakgrund av detta som Liberalerna lagt stort fokus på att stärka skolornas möjligheter att upprätta trygghet och studiero i klassrummen, bland annat genom enklare möjligheter för lärare att visa ut elever, mobilfria skoldagar och satsningar på akutskolor.

För att ytterligare stärka disciplinen och tryggheten i skolor med svaga studieresultat och där många elever kommer från studieovana hem föreslår Liberalerna att det ska införas en försöksverksamhet baserat på den brittiska modellen No Excuses. Det är en modell som har blivit populär i flera andra länder, inte minst i utanförskaps-områden. Den brittiska modellen bygger på att ha höga förväntningar på varje individ och att varje elev ska lyckas i skolan – oavsett bakgrund. Detta inte minst genom att läraren är en tydlig auktoritet i klassrummet med fullt mandat att leda undervisningen. Eleverna förväntas i sin tur följa reglerna och den som stör möter direkta konsekvenser. Det handlar alltså om traditionell lärarledd undervisning – just det som enligt forskningen är det bästa sättet för eleverna att lära sig.

Liberalerna vill att regeringen skyndsamt inför ordnings-skolor i svenska utanförskaps-områden. Konkret bör det handla om att säkerställa att försöks-verksamheter genomförs i områden med integrations-problem och låga skolresultat. Sedan bör försöksverksamheten följas upp med en utvärdering och forskning för att se om pilotverksamheten har uppnått önskvärt resultat.

För en utförlig beskrivning av våra förslag på skolområdet hänvisas till vår skolpolitiska motion.

En aktiv språkpolitik för att bekämpa språkfattigdomen

Det svenska språket är ett av de viktigaste integrationsverktygen för att skapa möjligheter för nyanlända att etablera sig i det svenska samhället, bryta utanförskapet

bland utrikes födda och skapa livschanser för fler i Sverige. Det är också genom vårt gemensamma språk som vi kan förmedla historia, kultur och demokratiska värderingar för en starkare sammanhållning i samhället. Men det språkliga utanförskapet står i vägen för en lyckad integration.

Enligt PIAAC 2024 saknar en av tre utrikes födda vuxna tillräckliga läsfärdigheter för att klara sig väl i arbets- och samhällslivet. Samma mätning visade att nästan varannan ung utrikes född vuxen inte nådde upp till kraven på tillräckliga läsfärdigheter.

Samtidigt finns det rapporter om förskolor där både barn och personalbrister i det svenska språket. En majoritet av eleverna som läser svenska som andraspråk är numera födda i Sverige. Detta cementerar det språkliga utanförskapet.

En starkare språklig gemenskap handlar också om att värna mångfalden i Sverige. Ett flerspråkigt land måste ha ett gemensamt språk som gör det möjligt för människor att samtala och förstå varandra. Men då krävs att fler både lär sig svenska och att man praktiskt använder svenska i sin vardag. Därför behöver all offentlig verksamhet också upprätthålla en god nivå av svenska i kontakt med allmänheten.

Det är bland annat mot denna bakgrund som Liberalerna i regeringsställning 2022–2026 valde att satsa på intensivträning i svenska språket, språkfrukost och 12 miljoner nya böcker i landets skolor. Flera av språksatsningarna inom skolområdet var riktade mot elever i behov av att stärka kunskaperna i svenska språket.

Under vår ledning reformerades även SFI med tydligare krav och starkare koppling till arbetslivet. En utredning om att kartlägga det svenska språkets ställning i Sveriges utanförskapsområden samt en utredning om att införa obligatorisk språkförskola för barn som behöver det tillsattes. Därutöver infördes språkkrav för anställda inom välfärden. Även Liberalernas förslag om språkkrav för medborgarskap infördes för att stärka drivkraften hos enskilda att lära sig språket och bli en del av samhällsgemenskapen. Allt bygger på att vi både måste erbjuda ökade möjligheter att lära sig språket, och samtidigt ställa tydligare krav på språkkunskaper för den enskilde.

Liberalerna vill fortsätta på samma spår. Det handlar om förnyade språkinsatser, särskilt i grundskolan. Det pågående arbetet för att införa obligatorisk språkförskola för barn som behöver det bör slutföras. Kvaliteten i SFI behöver höjas, och närvaro ska vara ett krav för att få bidrag. Liberalerna anser även att regeringen bör tillsätta en utredning om att grundlagsfästa det svenska språkets ställning i Sverige.

Om vi låter vårt språk fortsatt försvagas riskerar Sverige att delas upp i ett A- och B-lag mellan de som kan förverkliga sina drömmar och de som är fast i ett långvarigt utanförskap. Det är dags att fler får ta del av makten som är vårt gemensamma språk.

Ett uppvärderat medborgarskap

Liberalerna har länge arbetat för att uppvärdera det svenska medborgarskapets status. Det grundar sig i vår syn på att medborgarskapet är det yttersta beviset på att man valt att fullt ut bli en del av sitt nya hemland och sluter upp bakom dess grundvärderingar. Medborgarskapet bör därför ses som slutet på integrationsproces-sen.

Medborgarskapet behöver både få en högre status och bli mer inkluderande. Vi behöver skapa en mer inkluderande syn på vad det innebär att vara svensk och bli tydligare med vilka värderingar som gäller i Sverige. En svensk medborgare ska aldrig behöva tvivla på att den är svensk. Vi vill stärka medborgarskapets status och främja ett inkluderande samhälle där varje människas frihet är i fokus och där alla ökar sina möjligheter att bli aktiva samhällsmedborgare.

Det är därför Liberalerna länge arbetat för införandet av krav på kunskaper i det svenska språket och om det svenska samhället för att bli svensk medborgare. Tack vare Liberalernas insatser har nu detta äntligen genomförts och Sverige ansluter sig därmed till flera andra liberala demokratier som ställer språk- och samhällskrav för medborgarskap.

För att ytterligare bidra till att uppvärdera medborgarskapet föreslår Liberalerna att medborgarskapsceremonierna ska bli mer omfattande. De som blir medborgare bör få en medborgarskapsmedalj i samband med ceremonin och inför varje ceremoni ska deltagare bjudas in till medborgarskapssamtal med syftet att förklara och diskutera vad det svenska medborgarskapet innebär.

Obligatorisk samhällsorientering för anhöriginvandrare

En hög migration i kombination med en kravlös integrationspolitik har bidragit till ett tydligt värderingsgap i det svenska samhället. Rapporten “Mellan två världar” från World Values Survey, som beställdes på Liberalernas initiativ, visar bland annat att en hög andel SFI-deltagare hyser homofoba värderingar och attityder. Likaså visar en undersökning från Forum för levande historia att skolelever med utländsk bakgrund uppvisar en mer negativ inställning till bland annat hbtqi-personer eller nationella minoriteter som judar och samer, jämfört med elever som har svensk bakgrund.

Liberalerna vill att arbetet med att främja och försvara svenska värderingar ska ta en större plats i integrationspolitiken. Det handlar bland annat om synen på jämställdhet,

att det svenska samhället framhåller individualism framför släktband eller klasstillhörighet, att staten är sekulär och att man i Sverige har rätt att själv välja vem man vill gifta sig med. Likaså har vi en världsunik syn på barns rättigheter. Sverige var det första landet i världen som förbjöd barnaga. Detta är fortfarande kontroversiellt i många andra länder.

Under Liberalernas tid i regeringsställning 2022–2026 påbörjades arbetet med att göra samhällsorientering för nyanlända obligatoriskt och stärka dess delar om demokratiska värderingar. Flera statliga utredningar, däribland SOU 2025:55, pekar även på behovet av att skärpa befintliga krav inom samhällsorienteringen. Liberalerna kommer fortsätta arbeta för att detta ska genomföras, och att utbildningen ska avslutas med ett obligatoriskt prov för att säkerställa att de nyanlända tagit till sig innehållet i kursen. Därutöver vill vi att samhällsorienteringen även ska bli obligatorisk för anhöriginvandrare.

Svenska värderingar måste försvaras. Det är ett samhällsansvar som även måste omfatta och genomsyra integrationspolitiken.

Ingen integration utan en stark arbetslinje

Att gå från bidrag till jobb måste alltid löna sig. Under de senaste åren har Liberalerna återinfört arbetslinjen i integrationspolitiken. Bidragsreformer som kvalificering till välfärden, bidragstak och aktivitetsplikt för försörjningsstöd kommer göra det mer lönsamt att hitta en egen försörjning. Samtidigt har kraven på arbetssökande skärpts och A-kassan har reformerats för att bli ett tydligare omställningsstöd. Detta står i stark kontrast mot partierna till vänster som i stället förespråkar en bidragslinje med förslag om att rulla tillbaka bidragsreformerna.

Liberalerna vill i stället fortsätta utveckla arbetslinjen. Skatterna på löneinkomster måste fortsatt sänkas. Vi ska stärka arbetslinjen genom att förenkla för den som behöver flytta, till exempel till den starka arbetsmarknaden i norr. Vi vill att den som tar jobb efter att ha behövt försörjningsstöd ska få behålla mer av sitt bidrag under en övergångstid. Men den som avsiktligt missbrukar skyddsnäten ska stängas av.

För en utförlig beskrivning av våra förslag på arbetsmarknadsområdet hänvisas till vår arbetsmarknadspolitiska motion.

Samma förväntningar på utrikes födda kvinnor och män

Samma rättigheter och skyldigheter ska gälla för alla som bor i vårt land. Att som ny-anländ komma till ett land där jämställdhet mellan könen är centralt och tilltron till staten liksom individualismen är stark är inte alltid enkelt, och just därför behöver

samhällets signaler vara mycket tydliga. Både kvinnor och män ska från samhällets sida mötas av samma förväntningar och ges rätt förutsättningar för att kunna försörja sig själva och stå på egna ben genom inträde på arbetsmarknaden.

Utrikes födda kvinnor har samma rätt som andra svenskar att få uppleva den finansi-ella självständighet som det innebär i förhållande till både samhälle och partner. Tyvärr har det flertalet gånger visat sig att i stället för att få ett starkare stöd så blir dessa kvinnor nekade samma insatser och möjligheter som ges till män. Merparten av arbetsmarknads-politiska program och insatser går idag till män. Nyanlända kvinnor registreras senare hos Arbetsförmedlingen och påbörjar SFI senare än män (SOU 2023:24). Samtidigt vet vi att ju längre tid det tar innan en person är inskriven hos Arbetsförmedlingen, desto mer försenas inträdet på arbetsmarknaden.

Samtidigt är det också uppenbart att patriarkala normer och värderingar står i vägen för att fler utrikes födda kvinnor ska kunna etablera sig på arbetsmarknaden. Enligt utredningen om parallella samhällsstrukturer, som tillsattes på Liberalernas initiativ, förekommer negativ social kontroll inom utpräglat kollektivistiska och starkt patriarkala strukturer som kan begränsa kvinnors möjligheter att arbeta eller välja yrke. Utredningen efterlyser därför nya arbetssätt och metoder för att upptäcka och stötta kvinnor som utsätts för negativ social kontroll inom ramen för integrations- och arbetsmarknadspolitiska insatser. Liberalerna instämmer i detta och vill därför att berörda myndigheter som arbetar inom ramen för integrations- och arbetsmarknadspolitiska insatser ska genomgå ett kunskapslyft om negativ social kontroll.

Mer betald praktik för elever i utanförskapsområden

Det första jobbet är ofta avgörande för att människor ska etableras på arbetsmarknaden. Det öppnar dörrar, bygger självförtroende och ger en väg in i samhället. Den som tidigt får in en fot på arbetsmarknaden får också lättare att ta nästa steg.

Flera kommuner och skolor har börjat samarbeta med näringslivet för att erbjuda så kallade SAO-jobb, studiemotiverande arbetslivsorientering, för elever i årskurs 8 och 9. Det innebär att elever, inom ramen för skolundervisningen, får arbeta två timmar i veckan med lön under ett års tid. Utöver att stärka studiemotivationen och arbetslivserfarenheter bland enskilda elever, handlar det även om att bryta utanförskapet. Liberalerna vill att fler unga ska ges chansen till sitt första jobb, särskilt i

områden där arbetslösheten är hög, och vill därför se riktade satsningar på SAO-jobb i skolan.

Stärk yrkesutbildningen för ökad integration

En stor andel av de vuxna som kommer till Sverige saknar akademisk utbildning eller längre yrkeserfarenheter. Vi behöver tidigt investera i dessa människor så att de kommer i jobb. Alltför många i denna grupp, särskilt kvinnor, har inte fått tillräckliga insatser och i stället hamnat i ett långt bidragsberoende.

Det är därför Liberalerna gjort stora satsningar på yrkesutbildningar som leder till riktiga jobb. Det handlar bland annat om en historisk utbyggnad av yrkeshögskolan, riktade språkinsatser genom folkhögskolan och införandet av pilotverksamheten nationell yrkesutbildning som erbjuder yrkesutbildning på gymnasial nivå.

Vi vill fortsätta satsa på fler yrkes- och lärlingsutbildningar på gymnasienivå och bygga ut yrkeshögskolan för att fler ska utbilda sig eller skola om sig till bristyrken. Modellen med den nationella yrkesutbildningen ska permanentas. Vi vill också ha fler skräddarsydda påbyggnadsutbildningar, även för akademiker. En kort påbyggnadsutbildning kan vara skillnaden mellan att gå arbetslös eller att bli kallad på jobbintervju.

Dags för ett jämställt försörjningsstöd

Dagens hushållsbaserade försörjningsstöd har blivit en kvinnofälla som i för många situationer skapar marginaleffekter till arbete för den vuxne i ett hushåll som i utgångs-läget arbetar minst. Detta förhållande motverkar systemets socialpolitiska syfte.

Att inte ha bestämmanderätt över sin egen ekonomi är något som försvårar möjligheterna att ta makten över sitt eget liv – särskilt om man är ny i Sverige. Vi föreslår därför att en utredning tillsätts om hur försörjningsstödet kan bli mer individualiserat och jämställt.

Ett Sverige som håller ihop mot klanvälde och extremism

Under de senaste åren har Liberalerna arbetat för att sätta liberala, svenska värderingar i centrum för integrationspolitiken. Det handlar bland annat om att försvara demokratin, yttrandefriheten och jämställdheten – och förankra respekten för våra grundlagsfästa rättigheter hos människor som vill bli en del av vår samhällsgemenskap.

Det är särskilt viktigt mot bakgrund av att framväxten av utanförskap och parallella samhällen skapat ett Sverige där våra friheter inte är självklara i alla delar av landet.

Enligt en statlig utredning (SOU 2026:53) lever nästan en halv miljon människor i bostadsområden där det förekommer parallell rättsskipning. Enligt polisen finns ett 40-

tal slätkbaserade kriminella nätverk runt om i landet. Sedan tidigare finns det studier som pekar på att upp mot 240 000 unga i Sverige lever under hedersförtryck.

Den giftiga cocktailen av klanvälde, politisk och religiös extremism, kriminella gäng och hederskulturer utgör ett stort hot mot den liberala demokratin och de värderingar som gör varje enskild människas frihet i Sverige möjlig. Det är därför vår plikt att göra vad vi kan för att mota bort separatistiska och antidemokratiska krafter som begränsar människors frihet och trygghet i Sverige.

Liberalerna har i regeringsställning gjort flera viktiga insatser för att stärka samhällets motståndskraft mot de separatistiska krafter som utmanar den liberala demokratin. På vårt initiativ tillsattes bland annat utredningen om parallella samhällsstrukturer samt utredningen om hedersrelaterat våld och förtryck i förskolan och skolan. Vi gav uppdrag till flera myndigheter, däribland Brottsförebyggande rådet (Brå), Skolverket, Skolinspektionen, Barnombudsmannen och Jämställdhetsmyndigheten, för att kartlägga och granska flera av de fenomen som utmärker parallella samhällen, däribland hedersförtryck, släktbaserade kriminella nätverk och extremism. Likaså tog vi ställning mot krafter som vill normalisera könsuppdelning i utsatta områden, bland annat genom ett riktat statsbidrag till simundervisning med ett villkor om att det inte får gå till könsuppdelad verksamhet.

För första gången någonsin har regeringen även tillsatt en utredning om hotet från politisk islam och islamistisk infiltration av det svenska samhället. Detta hade inte varit möjligt utan Liberalerna.

Men mer måste göras för att sätta stopp för klanvälde, extremism och hedersförtryck. Och för att försvara svenska värderingar som ger uttryck för bland annat barns rättigheter, rätten att själv välja partner, individualism, jämställdhet och den sekulära staten.

Liberalerna föreslår ett batteri av åtgärder för att bekämpa de parallella samhällen som växt fram och som nu utmanar den liberala demokratin. Liberalerna vill att regeringen tillsätter en utredning om att kriminalisera parallell rättskipning. Vi vill även se ett förbud av utländsk finansiering av trossamfund, samt utländskt ägande av skolor i Sverige. En nationell spärrlista för utländska hatpredikanter bör införas. För att öka kunskapen om hotet från politisk islam föreslår Liberalerna även att ett nytt nationellt kunskapscentrum om politisk islam inrättas. Liberalerna vill även att Sverige arbetar för att terrorstämpla Muslimska brödraskapet inom EU.

Vi vill också att det satsas på de goda krafterna – individer och föreningar – i det civila samhället som en central aktör i kampen mot utanförskapet, inte minst i utanförskapsområdena. Att bekämpa utanförskapet kräver stora insatser utifrån, men det som i längden kommer att bli avgörande är det som görs inifrån, av alla de individer och familjer som inte längre vill leva i förtryck och otrygghet, utan bli en del av det svenska samhället.

Lina Nordquist (L)

Elin Andersson (L)

Joar Forssell (L)

Roger Haddad (L)

Patrik Karlson (L)

Marianne Littke (L)

Louise Minnhagen (L)

Erik Nygårds (L)

Mauricio Rojas (L)

Willhelm Sundman (L)

Anders Ekegren (L)

Pär Gustafsson (L)

Elin Hjelmestam (L)

Lars Leijonborg (L)

Martin Melin (L)

Camilla Mårtensen (L)

Cecilia Prins (L)

Hanna Schölander (L)

Marcus Willershausen (L)